

**GENERALNA DYREKCJA DRÓG KRAJOWYCH I AUTOSTRAD
ODDZIAŁ W ZIELONEJ GÓRZE
UL. BOHATERÓW WESTERPLATTE 31
65-950 ZIELONA GÓRA**

SPECYFIKACJA TECHNICZNA

**RAPORT O ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO
PLANOWANEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA DROGOWEGO**

do postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko
na etapie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach

Zielona Góra, październik 2015 r.

SPIS TREŚCI

1.	WSTĘP.....	3
2.	MATERIAŁY WYJŚCIOWE, BADANIA, OBLICZENIA I EKSPERTYZY.....	5
3.	ODPOWIEDZIALNOŚĆ PRZY WYKONANIU DOKUMENTACJI.....	5
4.	SZCZEGÓŁOWE ZASADY WYKONYWANIA RAPORTU.....	5
5.	KONTROLA JAKOŚCI DOKUMENTACJI.....	10
6.	ODBIÓR PRAC OBJĘTYCH UMOWĄ.....	11
7.	PŁATNOŚCI.....	12
8.	PRZEPISY I WYTYCZNE.....	12

1. WSTĘP

1.1 Przedmiot Specyfikacji Technicznej

Niniejsza Specyfikacja Techniczna stanowi obowiązujący dokument umowny przy zleceniu i opracowywaniu dokumentacji pn.:

„Rozbudowa drogi krajowej nr 22 polegająca na przebudowie mostu drogowego w miejscowości Wołogoszcz”

w zakresie przygotowania pkt. 3 TOP: „II Raport o Oddziaływaniu na środowisko do wydania DUŚ”.

1.2. Zakres stosowania Specyfikacji Technicznej

Raport o oddziaływaniu na środowisko planowanego przedsięwzięcia drogowego – wymagany na etapie wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach

W skład Raportu wchodzi m.in.:

- Streszczenie w języku niespecjalistycznym (stanowiące odrębny załącznik do raportu o oddziaływaniu na środowisko),
- Materiały dodatkowe (mapy, uzgodnienia, obliczenia) niezbędne do przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko,
- Inwentaryzacja przyrodnicza (stanowiąca odrębne opracowanie).

1.3. Określenia podstawowe

Użyte w ST wymienione poniżej określenia należy rozumieć w każdym przypadku następująco:

1.3.1. **integralność obszaru Natura 2000** – rozumiana zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (*Dz. U. 2015.1651 j.t.*)

1.3.2. **kompensacja przyrodnicza** - w rozumieniu ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska jest to zespół działań obejmujących w szczególności roboty budowlane, roboty ziemne, rekultywację gleby, zalesianie, zadrzewianie lub tworzenie skupień roślinności, prowadzących do przywrócenia równowagi przyrodniczej lub tworzenie skupień roślinności na danym terenie, wyrównania szkód dokonanych w środowisku przez realizację przedsięwzięcia i zachowanie walorów krajobrazowych; W rozumieniu ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (*Dz.U. 2015.1651 j.t.*) należy rozumieć kompensację przyrodniczą niezbędną do zapewnienia spójności i właściwego funkcjonowania sieci obszarów Natura 2000 zgodnie z wymogami art. 34 tej ustawy.

1.3.3. **analiza porealizacyjna** – raport mający na celu porównanie rzeczywistych oddziaływań przedsięwzięcia na środowisko z ustaleniami i wnioskami zawartymi w raporcie o oddziaływaniu na środowisko i w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach w szczególności ustaleń dotyczących przewidywanego charakteru i zakresu oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Wynik analizy porealizacyjnej stanowi podstawę do:

- podjęcia ewentualnych dodatkowych działań ochronnych,
- wyznaczenia zasięgu obszaru ograniczonego użytkowania.

1.3.4. **działania ograniczające** - zespół działań mających na celu minimalizację negatywnych oddziaływań związanych z realizacją planowanego przedsięwzięcia.

1.3.5. **działania zapobiegawcze** - zespół działań mających na celu wyeliminowanie negatywnych oddziaływań na środowisko związanych z realizacją i funkcjonowaniem

planowanego przedsięwzięcia.

1.3.6. **monitoring środowiska** - badania, analizy i oceny stanu środowiska mające na celu obserwację zachodzących w nim zmian, prowadzone w fazie budowy i eksploatacji przedsięwzięcia;

1.3.7. **obszary Natura 2000** – obszary, o których mowa w art. 25 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz proponowane obszary mające znaczenie dla Wspólnoty znajdujące się na liście, o której mowa w art. 27 ust. 3 pkt 1 tej ustawy;

1.3.8. **ocena oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000** – ocena oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko ograniczoną do badania oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000;

1.3.9. **ocena oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko** – postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko planowanego przedsięwzięcia, obejmujące w szczególności:

- weryfikację raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko,
- uzyskanie wymaganych ustawą opinii i uzgodnień,
- zapewnienie możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu;

1.3.10. **oddziaływanie na obszar Natura 2000** – rozumie się przez to oddziaływanie, o którym mowa w art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody;

1.3.11. **oddziaływanie na środowisko** - każda zmiana w środowisku wynikająca z realizacji i eksploatacji przedsięwzięcia, rozumie się przez to również oddziaływanie na zdrowie ludzi;

1.3.12. **przedsięwzięcie** – rozumie się przez to zamierzenie budowlane lub inną ingerencję w środowisko polegającą na przekształceniu lub zmianie sposobu wykorzystania terenu, w tym również na wydobywaniu kopalin; przedsięwzięcia powiązane technologicznie kwalifikuje się jako jedno przedsięwzięcie, także jeżeli są one realizowane przez różne podmioty;

1.3.13. **raport o oddziaływaniu na środowisko** - dokumentacja przedstawiająca rezultaty prac nad oceną oddziaływania na środowisko danego przedsięwzięcia przedkładana z wnioskiem o wydanie decyzji wymagającej przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko;

1.3.14. **środowisko** – w rozumieniu ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska jest to ogół elementów przyrodniczych, w tym także przekształconych w wyniku działalności człowieka, a w szczególności powierzchnia ziemi, kopaliny, wody, powietrze, krajobraz, klimat oraz pozostałe elementy różnorodności biologicznej, a także wzajemne oddziaływania między tymi elementami;

1.3.15. **zakres raportu o oddziaływaniu na środowisko** - stopień szczegółowości informacji poszczególnych części raportu o oddziaływaniu na środowisko odpowiadający charakterowi przedsięwzięcia, rodzajom postępowania oraz dokładności posiadanych danych;

1.3.16. **zanieczyszczenie** – w rozumieniu ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska jest to każda emisja, która może być szkodliwa dla zdrowia ludzi lub stanu

środowiska, może powodować szkodę w dobrach materialnych, może pogarszać walory estetyczne środowiska lub kolidować z innymi, uzasadnionymi sposobami korzystania ze środowiska;

1.3.17. **znaczące negatywne oddziaływanie na obszar Natura 2000** – oddziaływanie na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności działania mogące:

- pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla ochrony których został wyznaczony obszar natura 2000,
- wpłynąć negatywnie na gatunki, dla ochrony których został wyznaczony obszar Natura 2000,
- pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Pozostałe określenia podstawowe są zgodne z obowiązującymi przepisami i polskimi normami.

2. MATERIAŁY WYJŚCIOWE, POMIARY, BADANIA, OBLICZENIA I EKSPERTYZY

2.1. Materiały wyjściowe do raportu

Materiały wyjściowe do raportu stanowić będą:

- wstępne rozwiązania projektowe (do projektu budowlanego).

2.2. Pomiary, badania, obliczenia i ekspertyzy

Przy opracowaniu raportu należy przyjmować za podstawę oceny najbardziej aktualne dane obserwacyjne i pomiarowe oraz inne informacje dotyczące stanu środowiska i dóbr kultury. W przypadku, gdy dane takie nie będą dostępne, należy wykonać dodatkowe obserwacje lub pomiary umożliwiające rzetelną ocenę.

Wszelkie prognozy dotyczące wpływu drogi na środowisko należy oprzeć na aktualnych prognozach ruchu. Wyniki pomiarów użytych przy wykonywaniu opracowania środowiskowego mogą pochodzić od projektanta drogowego; jeśli projektant nie dysponuje takimi wynikami, Wykonawca opracowań środowiskowych jest obowiązany do wykonania pomiarów weryfikacyjnych.

Wszystkie pomiary powinny być wykonane zgodnie z metodykami referencyjnymi, określonymi w obowiązujących rozporządzeniach wykonawczych oraz Polskich Normach.

3. ODPOWIEDZIALNOŚĆ PRZY WYKONANIU DOKUMENTACJI

Wykonawca zobowiązany jest znać wszystkie przepisy wydane przez władze centralne i lokalne oraz inne przepisy, regulaminy i wytyczne, które są w jakikolwiek sposób związane z wykonywanym Raportem i będzie w pełni odpowiedzialny za przestrzeganie ich postanowień.

Wykonawca będzie przestrzegać praw patentowych i będzie w pełni odpowiedzialny za wypełnienie wszelkich wymagań prawnych odnośnie znaków firmowych, nazw lub innych chronionych praw w odniesieniu do projektów, sprzętu, materiałów lub urządzeń użytych lub związanych z wykonywaniem opracowań. Wszelkie straty, koszty postępowania, obciążenia i wydatki wynikłe lub związane z naruszeniem jakichkolwiek praw patentowych przez Wykonawcę pokryje Wykonawca.

Wykonawca ma obowiązek zapewnić sprawdzenie Raportu pod względem zgodności z przepisami, w tym techniczno-budowlanymi, przez osobę posiadającą uprawnienia budowlane do projektowania bez ograniczeń w odpowiedniej specjalności lub przez rzeczoznawcę budowlanego.

4. SZCZEGÓŁOWE ZASADY WYKONANIA RAPORTU

4.1. Wymagania dla kolejności wykonywania elementów opracowań projektowych

Realizacja opracowań projektowych objętych niniejszą ST powinna się odbywać w następujących etapach:

- zebranie oraz analiza materiałów wyjściowych, dokumentacji, materiałów archiwalnych, odpowiednich opracowań projektowych i wydanych decyzji;
- rozpoznanie warunków terenowych;
- wykonanie, o ile będzie to wymagane przez specjalistów z danego zakresu niezbędnych badań, obliczeń i ekspertyz;
- opracowanie raportu o oddziaływaniu planowanego przedsięwzięcia na środowisko;
- opracowanie materiałów dodatkowych (mapy i uzgodnienia) niezbędnych do przeprowadzenia postępowania w sprawie powtórnej oceny oddziaływania na środowisko na etapie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej;
- przekazanie opracowań Zamawiającemu oraz uzyskanie jego opinii i akceptacji;
- wykonanie niezbędnych poprawek i uzupełnień Raportu zgodnie z zaleceniami Zamawiającego;
- udział w postępowaniu w sprawie oceny oddziaływania na środowisko na etapie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej – poprzez wnoszenie

4.2. Szata graficzna

Wykonawca wykona Raport w szacie graficznej, która spełnia następujące wymagania:

- zapewnia czytelność, przejrzystość i jednoznaczność treści,
- część opisowa będzie pisana na komputerze;
- rysunki będą wykonane wg zasad rysunku technicznego w technice cyfrowej,
- rysunki i mapy będą zaopatrzone w stosowne legendy i opisy umożliwiające odczytanie informacji w nich zawartych,
- raport oraz streszczenie w języku niespecjalistycznym i inne materiały, które zostaną zawarte w oddzielnych załącznikach do raportu (np. mapy) będą posiadać osobne spisy treści i zostaną oprawione w twarde oprawy zaopatrzone w stosowne metryki.

Szczegółowy układ dokumentacji i jej szata graficzna zostaną określone z Wykonawcą po podpisaniu umowy.

Dodatkowo Raport i stanowiące załącznik do raportu Streszczenie w języku niespecjalistycznym zawierać będą stosowną dokumentację fotograficzną stanu istniejącego.

Wykonawca przekaze Zamawiającemu wszystkie elementy opracowania zarówno w wersji papierowej jak i elektronicznej nieedytowalnej jak i edytowalnej zapisanej na płycie CD/DVD pod odpowiednimi katalogami.

Wszystkie opracowania należy przekazać Zamawiającemu w wersji elektronicznej:

- nieedytowalnej (na nośniku CD/DVD) w formatach:

- pliki tekstowe: *.pdf, *.tif - monochromatyczny wielowarstwowy.
- pliki graficzne: *.pdf, *.tif 24-bity, w rozdzielczości 300 – 400 dpi.

Przygotowując wersję elektroniczną należy kierować się zasadą, że:

pojedynczy plik w wersji elektronicznej odpowiada dokładnie pojedynczemu zeszytowi opracowania papierowego.

- edytowalnej w formatach:

- *.doc - część opisowa, pliki tekstowe;
- *.xls - przedmiary, kosztorysy itp.;

- *.dwg, *.shp, *.dgn - część rysunkowa i graficzna,
- edytowalny projekt akustyczny wykonany w programie Sound Plan. W przypadku wykonania analizy akustycznej w innym programie projekt akustyczny należy wyeksportować do pliku w formacie *.shp

4.4.Zawartość Raportu

4.4.1. Raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko należy sporządzić **zgodnie szczegółowymi wymaganiami dla opracowań środowiskowych określonymi w zarządzeniu nr 58 GDDKIA z dnia 23.11.2015 r. oraz zgodnie z art. 66 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U.2016.353 -j.t.)** czyli ma zawierać:

1. Informacje umożliwiające analizę kryteriów wymienionych w art. 62 ust. 1 ww. ustawy oraz zawierać:

- 1) opis planowanego przedsięwzięcia, a w szczególności:
 - a) charakterystykę całego przedsięwzięcia i warunki użytkowania terenu w fazie budowy i eksploatacji lub użytkowania,
 - b) główne cechy charakterystyczne procesów produkcyjnych,
 - c) przewidywane rodzaje i ilości emisji, w tym odpadów, wynikające z funkcjonowania planowanego przedsięwzięcia,
 - d) informacje o różnorodności biologicznej, wykorzystywaniu zasobów naturalnych, w tym gleby, wody i powierzchni ziemi,
 - e) informacje o zapotrzebowaniu na energię i jej zużyciu,
 - f) informacje o pracach rozbiórkowych dotyczących przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
 - g) ocenione w oparciu o wiedzę naukową ryzyko wystąpienia poważnych awarii lub katastrof naturalnych i budowlanych, przy uwzględnieniu używanych substancji i stosowanych technologii, w tym ryzyko związane ze zmianą klimatu;
- 2) opis elementów przyrodniczych środowiska objętych zakresem przewidywanego oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na środowisko, w tym:
 - a) elementów środowiska objętych ochroną na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz korytarzy ekologicznych w rozumieniu tej ustawy,
 - b) właściwości hydromorfologicznych, fizykochemicznych, biologicznych i chemicznych wód;
- 2a) wyniki inwentaryzacji przyrodniczej, przez którą rozumie się zbiór badań terenowych przeprowadzonych na potrzeby scharakteryzowania elementów środowiska przyrodniczego, jeżeli została przeprowadzona, wraz z opisem zastosowanej metodyki; wyniki inwentaryzacji przyrodniczej wraz z opisem metodyki stanowią załącznik do raportu;
- 2b) inne dane, na podstawie których dokonano opisu elementów przyrodniczych;
- 3) opis istniejących w sąsiedztwie lub w bezpośrednim zasięgu oddziaływania planowanego przedsięwzięcia zabytków chronionych na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;
- 3a) opis krajobrazu, w którym dane przedsięwzięcie ma być zlokalizowane;
- 3b) informacje na temat powiązań z innymi przedsięwzięciami, w szczególności kumulowania się oddziaływań przedsięwzięć realizowanych, zrealizowanych lub planowanych, dla których wydano decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach, znajdujących się na terenie, na którym planuje się realizację przedsięwzięcia, oraz w obszarze oddziaływania przedsięwzięcia lub których oddziaływania mieszczą się w obszarze oddziaływania planowanego przedsięwzięcia - w zakresie,

- w jakim ich oddziaływanie mogą prowadzić do skumulowania oddziaływań z planowanym przedsięwzięciem;
- 4) opis przewidywanych skutków dla środowiska w przypadku niepodejmowania przedsięwzięcia, uwzględniający dostępne informacje o środowisku oraz wiedzę naukową;
 - 5) opis wariantów (analizowanych w postępowaniu w sprawie oceny oddziaływania na środowisko na etapie decyzji środowiskowej), uwzględniający szczególne cechy przedsięwzięcia lub jego oddziaływania, w tym:
 - a) wariantu proponowanego przez wnioskodawcę oraz racjonalnego wariantu alternatywnego,
 - b) racjonalnego wariantu najkorzystniejszego dla środowiska,
- wraz z uzasadnieniem ich wyboru;
 - 6) określenie przewidywanego oddziaływania analizowanych wariantów na środowisko, w tym również w przypadku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej i katastrofy naturalnej i budowlanej, na klimat, w tym emisje gazów cieplarnianych i oddziaływania istotne z punktu widzenia dostosowania do zmian klimatu, a także możliwego transgranicznego oddziaływania na środowisko, a w przypadku drogi w transeuropejskiej sieci drogowej, także wpływu planowanej drogi na bezpieczeństwo ruchu drogowego;
 - 6a) porównanie oddziaływań analizowanych wariantów na:
 - a) ludzi, rośliny, zwierzęta, grzyby i siedliska przyrodnicze, wodę i powietrze,
 - b) powierzchnię ziemi, z uwzględnieniem ruchów masowych ziemi, klimat i krajobraz,
 - c) dobra materialne,
 - d) zabytki i krajobraz kulturowy, objęte istniejącą dokumentacją, w szczególności rejestrem lub ewidencją zabytków,
 - e) formy ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, w tym na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000, oraz ciągłość łączących je korytarzy ekologicznych,
 - f) elementy wymienione w art. 68 ust. 2 pkt 2 lit. b, jeżeli zostały uwzględnione w raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko lub jeżeli są wymagane przez właściwy organ,
 - g) wzajemne oddziaływanie między elementami, o których mowa w lit. a-f;
(do opracowania należy załączyć wydruki z programów komputerowych na podstawie których określono oddziaływanie wariantu na środowisko)
 - 7) uzasadnienie proponowanego przez wnioskodawcę wariantu, z uwzględnieniem informacji, o których mowa w pkt 6 i 6a;
 - 8) opis metod prognozowania zastosowanych przez wnioskodawcę oraz opis przewidywanych znaczących oddziaływań planowanego przedsięwzięcia na środowisko, obejmujący bezpośrednio, pośrednio, wtórne, skumulowane, krótko-, średnio- i długoterminowe, stałe i chwilowe oddziaływania na środowisko, wynikające z:
 - a) istnienia przedsięwzięcia,
 - b) wykorzystywania zasobów środowiska,
 - c) emisji;
 - 9) opis przewidywanych działań mających na celu unikanie, zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, w szczególności na formy ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, w tym na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000, oraz ciągłość łączących je korytarzy ekologicznych, wraz z oceną ich skuteczności odpowiednio na etapach realizacji, eksploatacji i likwidacji przedsięwzięcia;
 - 10) dla dróg będących przedsięwzięciami mogącymi zawsze znacząco oddziaływać na środowisko:

- a) określenie założeń do:
- ratowniczych badań zidentyfikowanych zabytków znajdujących się na obszarze planowanego przedsięwzięcia, odkrywanych w trakcie robót budowlanych,
 - programu zabezpieczenia istniejących zabytków przed negatywnym oddziaływaniem planowanego przedsięwzięcia oraz ochrony krajobrazu kulturowego,
- b) analizę i ocenę możliwych zagrożeń i szkód dla zabytków chronionych na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, w szczególności zabytków archeologicznych, w sąsiedztwie lub w bezpośrednim zasięgu oddziaływania planowanego przedsięwzięcia;
- 11) jeżeli planowane przedsięwzięcie jest związane z użyciem instalacji, porównanie proponowanej technologii z technologią spełniającą wymagania, o których mowa w art. 143 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska;
- 11a) odniesienie się do celów środowiskowych wynikających z dokumentów strategicznych istotnych z punktu widzenia realizacji przedsięwzięcia;
- 12) wskazanie, czy dla planowanego przedsięwzięcia jest konieczne ustanowienie obszaru ograniczonego użytkowania, o którym mowa w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska, oraz określenie granic takiego obszaru, ograniczeń w zakresie przeznaczenia terenu, wymagań technicznych dotyczących obiektów budowlanych i sposobów korzystania z nich; nie dotyczy to przedsięwzięć polegających na budowie drogi krajowej lub przebudowie drogi oraz przedsięwzięć polegających na budowie lub przebudowie linii kolejowej lub lotniska użytku publicznego;
- 13) przedstawienie zagadnień w formie graficznej (razem z dokumentacją fotograficzną stanu *istniejącego*);
- 14) przedstawienie zagadnień w formie kartograficznej w skali odpowiadającej przedmiotowi i szczegółowości analizowanych w raporcie zagadnień oraz umożliwiającej kompleksowe przedstawienie przeprowadzonych analiz oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko;
- 15) analizę możliwych konfliktów społecznych związanych z planowanym przedsięwzięciem; *(razem z opisem konsultacji społecznych prowadzonych na etapie decyzji środowiskowej oraz opisem postępowania z udziałem społeczeństwa prowadzonego przez organ wydający decyzję środowiskową)*;
- 16) przedstawienie propozycji monitoringu oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na etapie jego budowy i eksploatacji lub użytkowania, w szczególności na formy ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, w tym na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, oraz ciągłość łączących je korytarzy ekologicznych, oraz informacje o dostępnych wynikach innego monitoringu, które mogą mieć znaczenie dla ustalenia obowiązków w tym zakresie;
- 17) wskazanie trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy, jakie napotkano, opracowując raport;
- 18) streszczenie w języku niespecjalistycznym informacji zawartych w raporcie, w odniesieniu do każdego elementu raportu;
- 19) podpis autora, a w przypadku gdy wykonawcą raportu jest zespół autorów - kierującego tym zespołem, wraz z podaniem imienia i nazwiska oraz daty sporządzenia raportu;
- 19a) oświadczenie autora, a w przypadku gdy wykonawcą raportu jest zespół autorów - kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2, stanowiące załącznik do raportu;
- 20) źródła informacji stanowiące podstawę do sporządzenia raportu.
- 1a. Każdy z analizowanych wariantów drogi, w przypadku drogi w transeuropejskiej sieci drogowej, musi być dopuszczalny pod względem bezpieczeństwa ruchu drogowego.
- 1b. Przy porównaniu wariantów uwzględnia się wpływ na środowisko w związku:

- 1) z pracami rozbiórkowymi dotyczącymi przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
- 2) z gospodarką odpadami;
- 3) ze stosowaniem danych technologii lub substancji.

1c. W przypadku gdy planowane przedsięwzięcie związane jest z działalnością polegającą na poszukiwaniu i rozpoznawaniu złoża węglowodorów metodą otworów wiertniczych lub wydobywaniu węglowodorów ze złoża tą metodą, opis elementów przyrodniczych środowiska, wyniki inwentaryzacji przyrodniczej oraz inne dane, o których mowa w ust. 1 pkt 2-2b, powinny zawierać się w obszarze określonym promieniem 500 m od zewnętrznej granicy przedsięwzięcia.

2. Informacje, o których mowa w ust. 1 pkt 4-8, powinny uwzględniać przewidywane oddziaływanie analizowanych wariantów na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru.

2a. W przypadku stwierdzenia, że przedsięwzięcie może znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000, raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko powinien zawierać także dane pozwalające na ustalenie braku rozwiązań alternatywnych oraz informacje pozwalające na ustalenie, czy wymogi nadrzędnego interesu publicznego przemawiają za realizacją przedsięwzięcia.

2b. Jeżeli planowane przedsięwzięcie stanowi inwestycję liniową celu publicznego, a proponowany przez wnioskodawcę wariant przebiega przez obszar parku narodowego lub rezerwatu przyrody, raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko powinien zawierać także dane pozwalające na ustalenie braku rozwiązań alternatywnych.

3. W razie stwierdzenia możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko, informacje, o których mowa w ust. 1 pkt 1-16, powinny uwzględniać określenie oddziaływania planowanego przedsięwzięcia poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. (...)

4. Raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko powinien uwzględniać oddziaływanie przedsięwzięcia na etapach jego realizacji, eksploatacji lub użytkowania oraz likwidacji.

5. Raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko powinien uwzględniać informacje o środowisku wynikające ze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, istotne z punktu widzenia danego przedsięwzięcia.

Raport powinien zawierać analizę i wskazania dotyczące konieczności budowy przejść dla zwierząt, z podaniem ich usytuowania, rodzaju i wymiarów. Wskazania te powinny być oparte o wnioski z wizji terenowych, ekspertyz specjalistów, wyznaczone trasy migracyjne zwierząt oraz ewentualne opinie właściwych nadleśnictw, kół łowieckich, organizacji społecznych itp.

Wszystkie brane pod uwagę środki minimalizujące i łagodzące oddziaływania na środowisko muszą zapewniać dotrzymanie standardów jakości środowiska poza terenem, do którego GDDKiA posiada tytuł prawny. Jeżeli jest to niemożliwe należy rozpatrywać środki umożliwiające dotrzymanie standardów poza tym obszarem.

Raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko powinien uwzględniać oddziaływanie przedsięwzięcia na etapach jego realizacji, eksploatacji lub użytkowania oraz likwidacji.

4.4.2. Raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko zgodnie z art. 67 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U.2016.353 -j.t.) powinien ponadto:

- zawierać informacje, o których mowa w pkt. 4.4.1. **określone ze szczegółowością i dokładnością odpowiednio do posiadanych danych wynikających z projektu budowlanego** i innych informacji uzyskanych po wydaniu decyzji o środowiskowych

uwarunkowaniach i innych decyzji (np. pozwoleniu wodnoprawnym), jeżeli informacje te nie mogły być w tym zakresie przedstawione odpowiednio w raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko albo w karcie informacyjnej przedsięwzięcia;

- **określać stopień i sposób uwzględnienia wymagań dotyczących ochrony środowiska zawartych w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach** i innych decyzjach, jeżeli były już dla danego przedsięwzięcia wydane.

4.4.2. Zasady wykonywania raportu w odniesieniu do obszarów Natura 2000

Ocena oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 jest integralną częścią raportu o oddziaływaniu na środowisko.

Metodyka wykonywania tej oceny musi uwzględniać specyfikę ochrony obszarów Natura 2000, w których ochronie podlega nie tyle obszar, co znajdujące się w nim chronione gatunki lub siedliska, dla których ochrony obszar Natura 2000 został wyznaczony. Skutkuje to koniecznością oparcia się przez Wykonawców raportu na szczegółowej inwentaryzacji przyrodniczej obszaru Natura 2000 (sporządzonej do raportu ooś na etapie wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia lub w przypadku gdy nie było takiej inwentaryzacji na podstawie danych pozyskanych z różnych źródeł np. z Nadleśnictw, gmin itp.) oraz precyzyjnego zidentyfikowania miejsc występowania chronionych gatunków i siedlisk. Oceną powinny być objęte nie tylko obszary, z którymi dana inwestycja koliduje, ale również położone w bezpośrednim sąsiedztwie danej inwestycji, o ile możliwe jest wystąpienie negatywnych oddziaływań inwestycji na dany obszar. Ocena oddziaływania na obszar Natura 2000 nie jest oceną oddziaływania na cały ten obszar, ale na gatunki i siedliska chronione.

4.4.3. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Streszczenie w języku niespecjalistycznym stanowić będzie odrębne opracowanie.

Powinno ono odnosić się do wszystkich informacji zawartych w raporcie, zawierać dokumentację fotograficzną stanu istniejącego terenu, na którym ma być realizowane przedsięwzięcie oraz przedstawiać możliwie dużą część informacji w formie graficznej – (map, wykresów porównawczych). Streszczenie powinno mieć układ raportu ooś a nazwa każdego rozdziału streszczenia powinna odpowiadać nazewnictwu rozdziałów z raportu ooś i z zachowaniem odpowiedniej numeracji.

5. KONTROLA JAKOŚCI DOKUMENTACJI

5.1. Podstawowe zasady kontroli

Bieżący nadzór nad Umową wykonywany jest przez Zamawiającego podczas spotkań z Wykonawcą. Spotkania odbywać się będą w siedzibie Zamawiającego, przy udziale przedstawiciela Zamawiającego i Wykonawcy oraz ewentualnie innych zaproszonych stron. Głównymi celami spotkań będą:

- ocena bieżącego postępu prac objętych Umową,
- bieżąca ocena zgodności opracowań z wymaganiami Umowy dokonywana przez Zamawiającego,
- omówienie i ewentualne rozstrzygnięcie bieżących problemów.

Poza powyższymi spotkaniami Zamawiający może organizować spotkania poza siedzibą Zamawiającego (wizyty robocze). Celem wizyty, w której uczestniczyć będą przedstawiciel Wykonawcy i Zamawiającego oraz ewentualnie przedstawiciele innych zainteresowanych stron,

jest dokonanie wyjaśnień i ustaleń roboczych połączone z wizytacją miejsca, którego dotyczy opracowanie.

Spotkania i wizyty robocze odbywać się będą z inicjatywy Wykonawcy lub Zamawiającego.

Zamawiający i Wykonawca mogą od siebie wzajemnie zażądać uczestniczenia w spotkaniach osób mających wpływ na terminowość i prawidłowość wykonania prac objętych Umową.

Do notowania spraw omawianych na spotkaniach i przesłania kopii protokołu lub ustaleń wszystkim obecnym na spotkaniu zobowiązany będzie:

- Wykonawca - dla wizyt roboczych,
- Zamawiający - dla spotkań i przeglądów opracowań.

5.2. Nadzór Wykonawcy

Wykonawca jest odpowiedzialny za zorganizowanie systemu nadzoru i kontroli wykonywania prac objętych Umową. Wykonawca będzie przeprowadzać powyższe kontrole z częstotliwością zapewniającą stwierdzenie, że prace wykonano zgodnie z wymaganiami zawartymi w Umowie.

Wszystkie koszty związane z organizowaniem i prowadzeniem kontroli oraz wykonywaniem sprawozdań ponosi Wykonawca.

5.3. Dokumenty z przebiegu projektu

W trakcie opracowywania Raportu Wykonawca i Zamawiający tworzą dokumenty projektu, które stanowią dokumentację przebiegu tego procesu i dokumentację kontroli przeprowadzanych przez Zamawiającego i Wykonawcę.

Dokumenty projektu to:

- notatki i protokoły ze spotkań i wizyt roboczych,
- korespondencja pomiędzy przedstawicielami Zamawiającego a Wykonawcą,
- korespondencja Wykonawcy ze stronami trzecimi (na bieżąco przekazywana do wiadomości Zamawiającego),

Dokumenty projektu będą przechowywane u Wykonawcy w miejscu odpowiednio zabezpieczonym. Wszelkie dokumenty projektu będą zawsze dostępne dla Zamawiającego.

6. ODBIÓR PRAC OBJĘTYCH UMOWĄ

Odbiór końcowy przedmiotu Umowy przez Zamawiającego zgodny będzie z postanowieniami Umowy.

Dokumentem potwierdzającym odbiór przez Zamawiającego przedmiotu Umowy jest protokół odbioru sporządzony przez Zamawiającego.

Protokół odbioru sporządzony w dwóch egzemplarzach powinien zawierać:

- datę wystawienia protokołu,
- oznaczenie Umowy,
- nazwę strony przekazującej i odbierającej wraz z miejscami na podpisy,
- nazwy/tytuły poszczególnych dokumentów wchodzących w skład Raportu podlegającego odbiorowi wraz z podaniem ilości egzemplarzy,
- listę załączników,
- miejsce na wpisanie daty odbioru i zatwierdzonej kwoty wynagrodzenia.

Wraz z protokołem zdawczo – odbiorczym należy przekazać:

- przedmiot Umowy,
- oświadczenie, że dokumentacja wykonana została zgodnie z Umową, aktualnie obowiązującymi przepisami, normami i wytycznymi oraz że została wykonana w stanie

- kompletnym z punktu widzenia celu, któremu ma służyć,
- kopie protokołów uzgodnień międzybranżowych,
- materiały wyjściowe dostarczone przez Zamawiającego.

W trakcie odbioru Zamawiający sprawdza zgodność dokumentów do odbioru oraz zgodność opracowań z wymaganiami Umowy.

W przypadku stwierdzenia przez Zamawiającego istnienia wad w Raporcie Wykonawca zobowiązany jest do ich usunięcia w terminie wyznaczonym przez Zamawiającego.

Wykonawca jest odpowiedzialny za wady Raportu. W szczególności ponosi odpowiedzialność za nierzetelne lub błędne dane i analizy o wprowadzone przez niego rozwiązania niezgodne z zasadami współczesnej wiedzy technicznej. Wykonawca zobowiązany jest do poprawy Raportu na własny koszt, w przypadku stwierdzenia, po ostatecznym terminie jego odbioru, uchybień zaistniałych z przyczyn Wykonawcy.

Wykonawca wykona opracowania projektowe w następującej ilości egzemplarzy:

- Raport o oddziaływaniu planowanego przedsięwzięcia drogowego na środowisko dla Zamawiającego – **2 egz. w wersji papierowej i elektronicznej**
- Streszczenie w języku niespecjalistycznym danych zawartych w raporcie dla Zamawiającego – **2 egz. w wersji papierowej i elektronicznej;**
- Materiały dodatkowe niezbędne do przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla Zamawiającego - **2 egz.**

7. PŁATNOŚCI

7.1. Ogólne ustalenia dotyczące podstawy płatności

Sposób obliczania wynagrodzenia za prace objęte Umową oraz terminy dokonywania płatności będą odpowiadać wymaganiom podanym w Umowie. Zapłata odbędzie się w formie faktur.

7.2. Cena jednostki obmiarowej

Cena wykonania Raportu o oddziaływaniu planowanego przedsięwzięcia drogowego na środowisko obejmuje w szczególności:

- analizę materiałów wyjściowych dostarczonych przez Zamawiającego,
- uzyskanie i analiza materiałów niezbędnych do opracowania raportu (np.: danych od innych podmiotów i instytucji),
- wykonanie pomiarów, badań (inwentaryzacji) i analiz potrzebnych do wykonania opracowania,
- wykonanie map, opisów, obliczeń i rysunków oraz oprawę opracowania projektowego dla potrzeb uzgodnień,
- uzyskanie opinii i uzgodnień wymaganych dla opracowania projektowego,
- wykonanie prezentacji opracowania projektowego,
- wykonanie uzupełnień i poprawek wynikłych w procesie wykonywania innych opracowań projektowych objętych Umową
- wykonanie uzupełnień oraz przedstawianie wyjaśnień podczas procedury oceny oddziaływania na środowisko;
- udział w spotkaniach i naradach,
- wykonanie i dostarczenie do Zamawiającego kompletnego opracowania projektowego w wymaganej szacie graficznej i w wymaganej ilości egzemplarzy.

8. PRZEPISY I WYTYCZNE

8.1. Przepisy prawne

- ustawa z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U.2016.353 j.t. z późn. zm.);
- ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2015.1651 j.t.) oraz wydane na jej podstawie odpowiednie rozporządzenia wykonawcze, w szczególności:
 - rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 roku w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz.U.2014.1713 j.t.)
 - rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz.U.2014.1409)
 - rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących grzybów objętych ochroną (Dz.U.2014.1408)
 - rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U.2014.1348)
 - rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz.U.2011.25.133 zał.)
- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2013.1232 z późn. zm) oraz wydane na jej podstawie odpowiednie rozporządzenia wykonawcze,
- ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz.U.2015.469 oraz wydane na jej podstawie odpowiednie rozporządzenia wykonawcze,
- ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U.2013.21) oraz wydane na jej podstawie odpowiednie rozporządzenia wykonawcze,
- pozostałe akty prawne, w szczególności:
 - Konwencja o obszarach wodno-błotnych mających znaczenie międzynarodowe, zwłaszcza jako środowisko życiowe ptactwa wodnego, sporządzona w Ramsar w dniu 2 lutego 1971 r. (Dz. U. z 1978 r. Nr 7, poz. 24);
 - Konwencja o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt, sporządzona w Bonn w dniu 23 czerwca 1979 r. (Dz. U. z 2003 roku Nr 2, poz. 17);
 - Konwencja o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk, sporządzona w Bernie w dniu 19 września 1979 r. (Dz. U. z 1996 roku Nr 58, poz. 263);
 - Dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikich ptaków;
 - Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory.

8.2. Wytyczne i instrukcje

- Podręcznik dobrych praktyk wykonywania opracowań środowiskowych dla dróg krajowych (www.oos.pl)
- Polska Norma PN-S-02204 – Drogo – samochodowe odwodnienie dróg – 1997 r.
- Wytyczne prognozowania stężenia zawiesin ogólnych i węglowodorów ropopochodnych w ściekach krajowych – Załącznik do Zarządzenia Nr 29 Generalnego Dyrektora Dróg krajowych i Autostrad

- Poradnik ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000, Ministerstwo Środowiska (<http://natura2000.mos.gov.pl/natura2000/pl/poradnik.php>)
- Zwierzęta a drogi. Metody ograniczania negatywnego oddziaływania dróg na populacje dzikich zwierząt - W. Jędrzejewski, S. Nowak, R. Kurek, W. Mysłajek - Zakład badania Ssaków PAN, Białowieża 2000
- Materiały publikowane na portalu ochrony środowiska - www.oos.pl